

В Інституті літератури

ВІРШОЗНАВЧИЙ СЕМІНАР ДО 100-РІЧЧЯ ІГОРЯ КАЧУРОВСЬКОГО В ІНСТИТУТІ ЛІТЕРАТУРИ

28 вересня 2018 року в Інституті літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України відбувся всеукраїнський віршознавчий семінар "Поетичні та віршознавчі заповіді Ігоря Качуровського", приурочений до 100-річчя поета. Це вже третій семінар, проведений на пошану Ігоря Качуровського: перший відбувся 2008 р. до 90-річчя І. Качуровського; другий – 1914 р. в пам'ять про митця (обидва в КНУ ім. Тараса Шевченка).

Відкрила роботу віршознавчого семінару його незмінна натхненниця й організаторка *Н. Костенко*, привітавши учасників наукового заходу. *О. Бросаліна* у доповіді "Ігор Качуровський як поет і віршознавець: кредо" окреслила становлення І. Качуровського як віршознавця (від метричного довідника "Розміри силабо-тонічної системи", укладеного ще десятикласником, і до зрілих наукових студій пізнішого часу) і як поета, що перейшов із російської мови, якою писав, навчаючись у Курську, на українську під впливом перекладної та оригінальної творчості М. Рильського та дружнього захоплення від поета Б. Олександрівця.

М. Сулима оглянув "Українське силабічне віршування у сфері наукових інтересів Ігоря Качуровського", зокрема "Метрику", "Строфіку", "Фоніку", "Нарис компаративної метрики", акцентувавши полемічні моменти. Зокрема, вчений зазначив, що теорія, якої послідовно дотримувався І. Качуровський, що розмір силабічного вірша слід рахувати до останнього наголосу (як це роблять у Європі), оскільки лічба до останнього складу вказує російські впливи, є не цілком коректною. Як приклад, дослідник назвав "Столб" Іоанна Величковського, де поєднано рядки довжиною від двох до чотирнадцяти складів і довжина рядків рахується до останнього складу, а не до останнього наголосу. Як зауважив М. Сулима, категоричність І. Качуровського могла зумовлюватися браком доступу до першоджерел українського шкільного віршування ("Імнології" Памви Беринди і Тарасія Земки, до прикладу).

Н. Гаврилюк у доповіді "До таємниць краси": естетичні погляди Ігоря Качуровського наголосила на тому, що красу поет не мислив поза єдністю з категоріями добра та істини (моралі, християнських цінностей). З погляду формального йому важить артизм (звідси – відточеність римованого вірша і неприйняття верлібру), схильність до виваженості в поетичних засобах, підпорядкування образів поняттям. З погляду змісту – уникання огідного, аморального, а також ширість у висловлюванні своїх поглядів на творчість власну і чужу (В. Винниченка, О. Гончара, В. Підмогильного, І. Багряного та ін.). *С. Лушій* у виступі, присвяченому прозовій діалогії І. Качуровського "Шлях невідомого" висвітлила питання взаємодії національних і світових літературних традицій, зокрема і оцінки його творів зарубіжними дослідниками.

Окрему сторінку віршознавчого семінару було присвячено віршам поетичних перекладів і поетичних заповітів І. Качуровського, зокрема питанню засвоєння сонета. Формозмістові складники його узагальнила *Н. Науменко*. На думку дослідниці, найважливішою ознакою сонета є принцип "тези-антитези-синтеза", тоді як формальна структура може зазнавати змін. Однак, за слушною заувагою *Е. Свенцицької*, така структура є загально логічною для багатьох текстів, у тому числі і прозових. *Н. Костенко* теж висловила незгоду з позицією *Н. Науменко*, зазначивши, що основою визначення тексту як сонета є формальні параметри, чітка схема метрико-ритмічна, строфічна і визначена послідовність у римуванні. Усе, що поза такою схемою – не сонет, а його трансформації. Подібна трансформація сонета та октави у збірці *П. Тичини* "Замість сонетів і октав" і стала предметом студії *Н. Костенко*. Дослідниця наголосила на античних принципах композиції збірки *П. Тичини* ("строфа-антистрофа"), на її вкоріненості у світ музики (симфонізм, вплив опер *Р. Вагнера*), на видозміні сонетної форми у зачині збірки.

Періоду початку ХХ ст. присвятили доповіді *Т. Петренко* ("Метрика і ритміка в ранній поезії *О. Ольжича*") та *Е. Свенцицька* ("Концептуалізація ритму в творчості *О. Блока*"). Представниця чернівецької віршознавчої школи *Н. Зубик* дослідила збірку *П. Карманського* "Альфреско" (друк і рукопис), зазначивши формально-змістові перегуки з окремими творами *О. Маковея* та *Б. Лепкого* і статистично довівши широкий метрико-ритмічний діапазон віршованих творів *П. Карманського* 1914 – 1930 років. Не минули і поезію початку ХХІ ст. *І. Червоткіна* проаналізувала метрику і ритміку збірника "Бермудський трикутник" *І. Римарука*, а *В. Соловій* відзначив багатий звукопис у верлібрах *І. Астапенка* на матеріалі його збірки "Щільник". Окрасою семінару стали переклади україномовних поезій *І. Качуровського* російською, вміщені у книжці "Ігор Качуровський. Як час іде... Людмила Кравченко. Как время мчится... Переклади" (Житомир: ПП "Рута", 2018) і виголошені перекладачкою *Л. Кравченко*.

Семінар завершився 29-го вересня екскурсією в Ніжин та Крути на Чернігівщині, відвідинами місць, де пройшли дитячі й підліткові роки *І. Качуровського*, та місця його вічного спочинку.

Ярослава Муравецька

м. Київ

Отримано 3 жовтня 2018 р.